C/2025/105

2025.1.10.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye

Az egészségügyre vonatkozó kiemelt európai kezdeményezés létrehozása

(saját kezdeményezésű vélemény)

(C/2025/105)

Előadó: **Alain COHEUR**

Tanácsadó:	Martini HAGIEFSTRATIOU (a III. Csoporthoz tartozó előadó felkérésére)
Közgyűlési határozat:	2024.2.15.
Jogalap:	eljárási szabályzat 52. cikk (2) bekezdés (saját kezdeményezésű vélemény)
Illetékes szekció:	Foglalkoztatás- és szociálpolitika, uniós polgárság szekció
Elfogadás a szekcióülésen:	2024.10.3.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	69/0/11
Elfogadás a plenáris ülésen:	2024.10.23.
Plenáris ülésszak száma:	591.
A szavazás eredménye: (mellette/ ellene/tartózkodott)	202/0/6

1. Következtetések és ajánlások

1.1. Az EGSZB kéri, hogy az egyetemesség, a minőség, a hozzáférhetőség, a szolidaritás és az inkluzivitás elve ([1]) alapján hozzanak létre egy kiemelt európai egészségügyi kezdeményezést, amely előretekintő politikai tervként szolgálna a 2024–2029-es megbízatási időszakra. E kezdeményezés célja egy átfogó egészségügyi struktúra kialakítása az Európai Unióban (EU). A 2024–2029-es időszakra vonatkozó politikai iránymutatásoknak ezért „európai döntésként” sarkalatos helyet kell biztosítaniuk az egészséghez való egyetemes jog számára, az európai fejlődés és a tagállamoknak nyújtott uniós támogatás révén. Az EGSZB kéri, hogy valamennyi európai döntéshozó és képviselő kötelezze el magát integrált egészségügyi politikák kidolgozása és az egészség terén fennálló egyenlőtlenségek csökkentése mellett.

1.2. Az EGSZB meghatározása szerint a megerősített egészségügyi szolidaritás és együttműködés ütemtervének stratégiai pillérei a következők:

— az európai gondozási stratégiával ([2]) összhangban egy európai gondozási és egészségügyi garancia létrehozása egy olyan „ajánlás” révén, amely uniós szinten többéves egészségügyi célkitűzéseket határoz meg (a szükségletek és a rendelkezésre álló források egymáshoz rendelésével), fenntartva annak lehetőségét, hogy idővel egy kötelező erejű jogi szöveget, például irányelvet is megfogalmaznak erről,

— a humán-, állat-, növény- és környezet-egészségügyi politikákat ötvöző „egy egészség” integrált megközelítés gyakorlati alkalmazása az „Egészségügyi szempontok minden szakpolitikában” elv figyelembevételével, az interdiszciplináris együttműködés, az összehangolt felügyelet, az ágazatok közötti adatmegosztás és a fokozott megelőzés – többek között a zoonotikus betegségek, az antimikrobiális rezisztencia, az élelmezésbiztonság és az ökoszisztéma megőrzése elleni küzdelem terén – a közös egészségügyi kockázatok hatékony kezelése érdekében;

([1]) HL C 146., 2006.6.22., 1. o.

([2]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az európai gondozási stratégia (COM(2022) 440 final) (HL C 140., 2023.4.21., 39. o.).

— a digitalizációban és a mesterséges intelligenciában rejlő lehetőségek kiaknázása az egészségügyi rendszerek korszerűsítése érdekében, valamint kiberbiztonsági és inkluzivitási iránymutatások meghatározása az egészségügyben a polgárok és az egészségügyi szakemberek digitális készségeinek erősítése révén,

— az európai pénzügyi eszközök fenntartása a nemzeti egészségügyi kezdeményezések és finanszírozás támogatására,

— a szociális és egészségügyi beruházások kiemelt kezelése, annak tudatában, hogy ezek pozitív hatással vannak a gazdasági növekedésre, a termelékenységre és a versenyképességre ([3]),

— a társadalmi-gazdasági, egészségügyi és környezetvédelmi reformok integrált eredménytáblájának előmozdítása egy a növekedésen túlmutató stratégia érdekében, amely az uniós célkitűzéseket a jóllétre és az életminőségre összpontosítja; az egészségügy promóciós és preventív dimenziójába történő beruházások európai szintű mutatójának, valamint egy egészségügyi hatásvizsgálatnak a kidolgozása, amelyek iránymutatásul szolgálnak az egészségügyi politikák megerősítéséhez,

— célzott beruházási terv kidolgozása az ápolási-gondozási szakmák és az egészségügyi dolgozók kapacitásának megerősítésére és valorizálására a tervezés, a képzés – többek között a „fejlett gyakorlatok” – és az irányítás hármas dinamikája révén,

— az EU és a WHO Europe közti tényleges együttműködés a gondozók – köztük az ápolók – megtartása, vonzása és támogatása érdekében, mivel ezek egyre inkább hiányszakmának számítanak,

— a munkahelyi egészségvédelem és biztonság javítása, különösen a foglalkozás-egészségügy és a munkahelyi szűrések által,

— ritka betegségekre vonatkozó uniós cselekvési terv és ritka betegségekre vonatkozó nemzeti tervek kidolgozása az EU és a tagállamok összehangolt reagálásának megerősítése érdekében ([4]).

1.3. Az EGSZB kéri, hogy az egészségügyi diplomáciát a „puha hatalom” eszközeként ([5]) építsék be az EU külső politikáiba. Kezdeményezéseket kell kidolgozni az EU globális egészségügy iránti elkötelezettségének kifejezése érdekében, hogy az EU-t az egészségügyi kormányzás vezetőjének és a nemzetközi egészségügyi szolidaritás előmozdítójának lehessen tekinteni.

1.4. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy az EU-n és tagállamain belüli jelentős és tartós egészségügyi egyenlőtlenségek felszámolása a közegészségügy egyik legnagyobb kihívása. Az EGSZB utal az Európa jövőjéről szóló konferenciára, amely szerint az EU-nak a jogi eszközök megerősítésére irányuló munka folytatása mellett a Szerződések által biztosított valamennyi jelenlegi hatáskört fel kellene használnia.

1.5. Az EGSZB kéri, hogy intézményesebben vonják be a civil társadalmat az egészségügyi prioritások meghatározásába, értékelésébe és nyomon követésébe ([6]). A szociális párbeszéd továbbra is a szociális partnerek egészségügyi politikákba való bevonásának hivatalos és elsődleges mechanizmusa.

2. **Az európai egészségügyi unió megvalósítása**

2.1. Az EU számos válsággal szembesült, amelyek erősebb szolidaritást követeltek meg a tagállamok és az európai intézmények között. Erre válaszul született meg az európai egészségügyi unióra vonatkozó csomag.

2.2. Az európai egészségügyi unió célja nem korlátozódhat a világjárványok elleni küzdelemre, hanem a teljes körű egészség elérésére kell törekednie: idetartozik az egészségügyi szolgáltatások minőségének és hozzáférhetőségének egyetemessége, a szakpolitikák, valamint a promóciós és az elsődleges, másodlagos és harmadlagos prevenciós intézkedések kidolgozása, amelyek a nem orvosi jellegű meghatározó tényezőket is magukban foglalják.

([3]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A hosszú távú inkluzív növekedés fellendítése reformok és beruházások révén (feltáró vélemény – belga elnökség) (HL C, C/2024/3378, 2024.5.31., ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/3378/oj?eliuri=eli%3AC%3A2024%3A3378%3Aoj&locale=hu).

([4]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Határozott európai szolidaritás biztosítása a ritka betegségben szenvedő betegek számára (saját kezdeményezésű vélemény) (HL C 75., 2023.2.28., 67. o.)

([5]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az Európai Unió globális egészségügyi stratégiája – Jobb egészséget mindenkinek egy változó világban (COM(2022) 675 final) (HL C, C/2023/883, 2023.12.8., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/883/oj?locale=hu).

([6]) Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – A civil párbeszéd és a részvételi demokrácia erősítése az EU-ban: további lépések (feltáró vélemény a belga elnökség felkérésére) (HL C, C/2024/2481, 2024.4.23., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2481/oj?locale=hu).

2.3. Az EGSZB kiáll egy nagyszabású program folytatása mellett, és támogatja az EU 2024–2029-es időszakra szóló stratégiai menetrendjének ([7]) keretéhez, „A Tanács következtetései az európai egészségügyi unió jövőjéről" című dokumentumhoz ([8]), valamint az Európai Bizottság „Európai egészségügyi unió" című közleményéhez ([9]) kapcsolódó kiemelt egészségügyi kezdeményezést, amely kiegészíti a zöld megállapodás, a kék megállapodás és a fenntartható fejlődési célok iránymutatásait, és szinergiában van azokkal.

2.4. Bár az EU jogi kereteket határozott meg és kezdeményezéseket dolgozott ki a polgárok egészségének védelme és javítása érdekében, a készségek hiánya miatt számos törekvés nem valósult meg. Az egészség Európája elsősorban az európai integráció kulcsfontosságú területeinek – nevezetesen a belső piac és a közös valuta – támogatásaként fejlődött, és nem vette kellően figyelembe az egészségügyi dimenziót, amelynek tekintetében az EU támogatói hatáskörrel rendelkezik.

2.5. A belső piac különböző pilléreinek való megfelelés érdekében külön jogszabályokat hoztak létre, hogy kedvező keretet teremtsenek az egészségre hatással lévő áruk és szolgáltatások (orvostechnikai eszközök, gyógyszeripari termékek), valamint a személyek (a képesítések kölcsönös elismerése) szabad mozgásához.

2.6. Az Európai Unió Bírósága (EUB) fontos szerepet játszott, és hatást gyakorolt a határon átnyúló egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésre, méghozzá azzal, hogy több ítélet, amely a személyek szabad mozgása, valamint a szociális védelemhez és az egészséghez való jog alapelvén alapul, meghatározó jellegű.

2.7. Az EGSZB átfogó és integrált megközelítést javasol az EU egészségügyi rezilienciájának megerősítése és az egészségügyi ellátáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása érdekében az egységes piacon, az Enrico Letta-jelentésben meghatározott elvekkel összhangban ([10]).

2.8. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy az egészség olyan alapvető közjó, amely az egészségnek az Egészségügyi Világszervezet (WHO) által biztosított holisztikus meghatározásával összhangban megköveteli az egyetemes hozzáférés elvének megvalósítását. Ennek elérése érdekében minden tagállam jogosult megszervezni egészségügyi szolgáltatásait, és megválasztani azt a jogi formát, amely a közérdek tiszteletben tartása mellett kiaknázza a vállalkozási formák – köztük az egészségügyi vállalkozások – sokféleségét, a szociális gazdaságot és annak különböző összetevőit, például a biztosító egyesületeket és a szövetkezeteket. Az európai dinamikának támogatnia kell a tagállamokat egészségügyi rendszereik megerősítésében.

2.9. Az EGSZB megjegyzi, hogy az egészségügyi kihívások leküzdésére szolgáló meglévő mechanizmusok továbbra is széttagoltak, és hogy a célkitűzéseket nem minden uniós szakpolitikába építik be átfogó módon. Arra kéri az európai intézményeket, hogy a szociális jogok európai pillérével, a zöld megállapodással, a kék megállapodással, a gazdasági kormányzással, a digitális évtizeddel, az ipar- és versenyképességi stratégiával és az európai demokráciáról szóló cselekvési tervvel összehangoltan tegyék önálló stratégiai prioritássá a kiemelt kezdeményezést és a végrehajtási ütemtervet.

3. **A kiemelt kezdeményezés modellje és elemei**

3.1. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy az európai gondozási stratégiával összhangban és a meglévő garanciákat, például az ifjúsági garanciát és a gyermekgaranciát alapul véve ismét fontolják meg az európai gondozási és egészségügyi garanciára irányuló javaslat végrehajtását. A cél az egészséghez való egyetemes jog garantálása azáltal, hogy valamennyi európai polgár számára méltányos és minőségi egészségügyi ellátást biztosítunk.

([7]) https://www.consilium.europa.eu/hu/european-council/strategic-agenda-2024-2029/.
([8]) https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2024/06/21/european-health-union-council-calls-on-commission-to-keep-health-as-a-priority/#:~:text=Les%20conclusions%20du%20Conseil%20mettent,des%20d%C3%A9c%C3%A8s%20dans%20l'UE.
([9]) COM(2024) 206 final.
([10]) https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf.

3.2. E kiemelt kezdeményezés keretében az EGSZB közös uniós szintű megközelítést szorgalmaz, amely a következő pilléreken alapul:

— az „egy egészség” integrált megközelítés további alkalmazásának és gyakorlati végrehajtásának előmozdítása a humán-, állat-, növény- és környezet-egészségügyi politikák jobb összehangolása révén,

— az egészségügy digitalizációjának prioritásként kezelése, amely elengedhetetlen az egészségügyi rendszerek korszerűsítéséhez, az optimális adatvédelem biztosítása mellett,

— az európai egészségügyi szuverenitás és a kutatási beruházások előmozdítása,

— stratégiai autonómia és ipari termelés az egészségügy területén,

— az egészség terén fennálló egyenlőtlenségek csökkentése az ellátáshoz való hozzáférés és az ellátás minőségének javítása révén, a ritka betegségekre és más aluldiagnosztizált betegségekre összpontosítva,

— az egészségügy, a szociális terület és az egységes piac közötti szoros kapcsolat az egészségügyi, szociális és gazdaságpolitikák jobb integrációja révén, az európai rendelkezések felülvizsgálatával.

3.3. Az EGSZB rámutat arra, hogy jelentős európai költségvetést kell rendelni e kiemelt kezdeményezés pilléreinek finanszírozásához, kiegészítve a nemzeti költségvetéseket. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy érvényesíteni kell a szolidaritás elvét, mivel úgy véli, hogy a közfinanszírozás mellett innovatív finanszírozási formákat is igénybe kell venni.

3.4. Az EGSZB kéri, hogy az egyetemes hozzáférés elvét a közérdek tiszteletben tartásával, a 2019–2024-es időszakban elért eredmények figyelembevételével és továbbgondolásával, strukturált tervezéssel valósítsák meg. Az EU-nak továbbra is fel kell készülnie a jövőbeli egészségügyi válságokra, valamint folytatnia kell az egészség javítását, az emberek védelmét és az egészségügyi rendszerek megerősítését célzó szakpolitikai kezdeményezésekbe történő beruházásokat.

4. **Általános megjegyzések – Az „egy egészség” megközelítés megvalósítása**

4.1. Az „egy egészség” megközelítésen alapuló hosszú távú egészségügyi stratégia elengedhetetlen az emberek, az állatok, a növények és az ökoszisztémák ellenálló képességének növeléséhez, valamint az országok közötti kölcsönös függőségek kezeléséhez. Ennek megvalósításához a probléma közös felismerésére, valamint helyi, regionális és globális szintű mentalitás- és magatartásváltozásra van szükség. Még sok a tennivaló a szakpolitikai döntéshozatal terén és a szakpolitikák között meglévő silók lebontása érdekében.

4.2. Az EGSZB üdvözli az „egy egészség” megközelítéssel kapcsolatban végzett európai bizottsági munkát, amelynek célja a megközelítés konkrét, gyakorlati alkalmazása.

4.3. Az EGSZB támogatja a 2023. évi luxembourgi konferenciának a megközelítés fejlesztésére és alkalmazására vonatkozó ajánlásait, többek között a következőket:

— az összes (tudományos, politikai, akadémiai, közigazgatási) szereplő közötti együttműködés megerősítése,

— jobb koordináció az európai ügynökségek és az Európai Bizottság különböző főigazgatóságai között, elsősorban az „egy egészség” ügynökségközi munkacsoport létrehozásával, valamint az Egészségügyi és Élelmiszerbiztonsági Főigazgatóság átszervezésével, amelyen belül most már egy külön igazgatóság átfogóan (a silókat lebontva) az „egy egészség” megközelítéssel foglalkozik,

— a megközelítés nemzeti és regionális szintű bevezetésének és gyakorlati alkalmazásának támogatása többszintű kormányzás révén.

4.4. Az EGSZB támogatja az éghajlatról és az egészségről szóló, az EU által a COP 28 konferencián aláírt nemzetközi nyilatkozat végrehajtását.

4.5. Tekintettel a hármas környezeti válságra(éghajlati összeomlás, a biológiai sokféleség csökkenése és környezet-szennyezés) és annak az egészségre gyakorolt negatív hatására, az EGSZB arra kéri az EU-t és tagállamait, hogy fokozzák a természettel való kapcsolatunk újragondolására, helyreállítására, a szennyezés megszüntetésére, az éghajlati összeomlás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra irányuló erőfeszítéseiket, hogy megvédjék polgáraik egészségét. A hőmérséklet emelkedése és a szélsőséges időjárási események, továbbá a környezetszennyezés néha közvetlen hatással vannak az emberek életére, mindemellett a krónikus és a fertőző betegségek előfordulását is befolyásolják.

4.6. Az EGSZB javasolja, hogy az EU dolgozzon ki tágabb közegészségügyi politikákat, amelyek teljes mértékben integrálják a hármas környezeti válság hatásait és kockázatait. Ez magában foglalja a kutatás bővítését és az éghajlattal, a környezettel és a szennyezéssel összefüggő egészségügyi mutatók nyomon követését, a vészhelyzetekre való korai előrejelző és reagálási rendszerek javítását, valamint a reziliens egészségügyi infrastruktúrába való beruházást. Emellett alapvető fontosságú, hogy az éghajlat-politikával és a környezetvédelmi politikával kapcsolatban olyan méltányos megközelítést alkalmazzunk, amely védi a legsebezhetőbb csoportokat. Ehhez a megközelítéshez a különböző ágazatok és tudományágak közötti koordinációra van szükség, és jelentős járulékos előnyökkel jár olyan területeken, mint az élelmiszer-termelés, az egészséges étrend, a környezetvédelem és a mentális egészség.

5. **Az egészségügy és az ellátás digitalizálására irányuló célkitűzés megerősítése**

5.1. A mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály és az európai egészségügyi adattérről szóló javaslat elfogadását továbbra is prioritásként kell kezelni, különösen az egészségügy területén. Az európai egészségügyi adattér megvalósítása javíthatja a betegek kezelésének eredményeit és az egészségügyi kutatás innovációját, és az adatokon alapuló és értékalapú szakpolitikák szempontjából is alapvető fontosságú.

5.2. Az átfogó és hatékony megközelítéshez elengedhetetlen, hogy az európai egészségügyi adattér összeegyeztethető legyen a többi különböző jogszabállyal, többek között a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabályjavaslattal, az általános adatvédelmi rendelettel (GDPR) és az orvostechnikai eszközökről szóló rendeletben a mesterséges intelligencián alapuló alkalmazásokra vonatkozóan meghatározott intézkedésekkel.

5.3. A digitális átalakulás során az egészségügyi ágazat gyakran kibertámadás célpontjává válik, ami a betegek és az egészségügyi szakemberek személyes adatainak védelme érdekében elengedhetetlenné teszi egy horizontális európai kiberbiztonsági politika bevezetését. Bár az európai egészségügyi adattér tartalmaz kiberbiztonsági rendelkezéseket és nagy hangsúlyt fektet az erős kiberbiztonságra, az EGSZB tágabb értelemben hangsúlyozza, hogy a polgárok egészségének és egészséghez való jogának védelme érdekében átfogó uniós kiberbiztonsági stratégiát kell követni, olyan proaktív intézkedésekkel, mint a titkosítás, a hozzáférés-ellenőrzés és a hálózatok szegmentálása.

5.4. Az egészségügy digitális fejlődését a polgárok alapvető jogainak védelmére, valamint a betegek és az egészségügyi szakemberek közötti emberi kapcsolatok megszilárdítására szolgáló eszközként kell értelmezni, hiszen így több idő fordítható a gondozásra.

5.5. Az EGSZB osztja a WHO Európai Regionális Irodájának a digitális szakadékkal kapcsolatos aggályait ([11]), és emlékeztet arra, hogy az európaiak közel fele nem rendelkezik digitális készségekkel ([12]). Sürgősen javítani kell a polgárok és az egészségügyi szakemberek digitális jártasságát és digitális kapacitásépítését, ha azt akarjuk, hogy az európai egészségügyi adattér mindenki számára siker legyen.

5.6. Az EGSZB összehangolt erőfeszítéseket szorgalmaz az egészségtudatossággal kapcsolatos programok kapcsán, melyeknek a polgárok egészségügyi ismereteinek és készségeinek fejlesztésére kell összpontosítaniuk, lehetővé téve számukra, hogy megalapozott döntéseket hozzanak egészségükkel kapcsolatban. Ugyanakkor ezeknek a programoknak biztosítaniuk kell az egészségügyi szolgáltatók ismereteinek folyamatos frissítését is. Ilyen kezdeményezés lehet egy uniós szintű online platform létrehozása, amely hozzáférhető egészségügyi oktatási forrásokat biztosít a polgárok és az egészségügyi szakemberek számára.

6. **Az európai szuverenitás és gazdasági jólét növelése**

6.1. Tekintettel az európai egységes piacról ([13]) és az európai versenyképességről szóló stratégiai jelentések iránymutatásaira, az EGSZB kéri, hogy erősítsék meg az egységes piac szociális és egészségügyi vonatkozásait, hogy a szociális gazdasági szervezetek támogatása, az egészségügyi dolgozók képzésének előmozdítása és körülményeinek javítása, valamint új elemként az uniós polgárok egészségügyi ellátáshoz való fenntartható és méltányos hozzáférésének minden körülmények között történő biztosítása révén valamennyi uniós polgár méltányos módon élvezhesse az egységes piac előnyeit. Ez a megközelítés az egyéni szabadságok védelmét és a társadalmi reziliencia és szolidaritás erősítését célozza a változó demográfiai és gazdasági helyzettel szemben.

([11]) https://www.who.int/europe/en/news/item/05-09-2023-digital-health-divide--only-1-in-2-countries-in-europe-and-central-asia-have-policies-to-improve-digital-health-literacy--leaving-millions-behind.
([12]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/ip_22_4560.
([13]) https://www.consilium.europa.eu/media/ny3j24sm/much-more-than-a-market-report-by-enrico-letta.pdf.

6.2. Az EGSZB támogatja az egészségügyi dolgozók munkafeltételeinek és javadalmazásának javítását, hogy a tervezés, a – többek között a „fejlett gyakorlatok”-ra irányuló – képzés és az irányítás hármas dinamikája révén kielégítsék az egészségügyi szükségleteket, és ezáltal megvalósítsák az egyetemesen jó egészségi állapotot, valamennyi tagállam polgárai számára biztosítva a szolgáltatásokat. Az EGSZB tényleges együttműködést szorgalmaz az EU és a WHO Europe között a gondozók – köztük az ápolók – megtartása, vonzása és támogatása érdekében, mivel ezek egyre inkább hiányszakmának számítanak.

6.3. Az EGSZB szorgalmazza, hogy hozzanak létre egy fenntartható finanszírozási és beruházási mechanizmust az európai egészségügyi rendszerek számára, amely levonja a tanulságokat a korábbi válságokból – például a görög adósságválságból – annak érdekében, hogy a költségvetési megszorítások ne veszélyeztessék az államok azon képességét, hogy hatékony és inkluzív egészségügyi szolgáltatásokat tartsanak fenn.

6.4. Az EGSZB kéri, hogy a fenntartható helyreállítás és az igazságos átmenet szem előtt tartásával alkalmazzák az uniós költségvetési keretet, és biztosítsák az indokolt szociális és egészségügyi beruházásokat.

6.5. Annak érdekében, hogy előrelépés történjen a polgárok jóllétére és teljes körű egészségére összpontosító szociális-gazdasági kormányzás felé, az EGSZB arra kéri az EU-t és a tagállamokat, hogy az alábbiak révén vizsgálják felül a költségvetési szabályokat:

— gazdasági, társadalmi és környezeti teljesítménymutatókat tartalmazó integrált eredménytábla alkalmazása,

— az életminőséget javító, a növekedésen túlmutató stratégia elfogadása,

— európai jóléti mutató kidolgozása és kötelező bevezetése, amely az egészségfejlesztés, a betegségmegelőzés, a gyógyító ellátás és az integrált egészségügyi támogatás terén elért haladást mérő egészségügyi célkitűzésekhez kapcsolódó „egészségügyi növekedési normán” alapul,

— az egészségügyi prevenció fejlesztése, valamint az egészséges életmód és környezet előmozdítása,

— a mentális egészség és a globális jóllét előmozdítása,

— a krónikus és fertőző betegségek megelőzése, valamint a munkahelyi egészség és biztonság védelme,

— elosztási hatások vizsgálatának bevezetése (DIA) valamennyi új uniós szakpolitikára vonatkozóan az egészséggel való összhang biztosítása érdekében,

— az egészségügyi rendszerek megerősítésére irányuló célzott beruházási terv kidolgozása kapacitásépítéssel, az egészségügyi dolgozók nagyobb megbecsülésével és az egészségügyi szakközpont-hálózatok jobb összekapcsolásával,

— hivatalos és folyamatos mechanizmus létrehozása a civil társadalmi szervezetek bevonására annak érdekében, hogy strukturált és rendszeres együttműködés valósuljon meg az európai szemeszter prioritásainak meghatározása terén.

7. **Az egészségügy terén mutatkozó többtényezős egyenlőtlenségek kezelése**

7.1. Az egészségügyi rendszereink előtt álló kihívások fényében az ellátáshoz való hozzáférés terén mutatkozó egyenlőtlenségek csökkentéséhez befogadáson és szolidaritáson alapuló európai stratégiára van szükség.

7.2. Egyéni genetikai adottságaink és életbeli döntéseink mellett az egészséget számos személyes, társadalmi, gazdasági és környezeti tényező határozza meg. Fokozni és diverzifikálni kell az olyan európai kezdeményezéseket, mint az „Egészségesebben együtt” ([14]).

7.3. Az egészségbiztosítási mechanizmusok eleve tagállamonként eltérőek, emellett egyes tagállamokban a kötelező egészségbiztosítás mellett kiegészítő költségtérítési mechanizmusok is működnek, különböző gazdasági és nem gazdasági szereplőket vonva be a rendszerbe. Az EGSZB rámutat arra, hogy mindezeknek azt a célkitűzést kell szolgálniuk, hogy az egészség a lehető legszélesebb körben megfizethető legyen valamennyi polgár számára.

7.4. Az EGSZB olyan ösztönző rendszerek létrehozását javasolja, amelyek arra sarkallják az egészségügyi dolgozókat, hogy rosszul ellátott területeken dolgozzanak, beleértve a szigeti és vidéki orvoshiányos régiókat is.

([14]) https://health.ec.europa.eu/non-communicable-diseases/healthier-together-eu-non-communicable-diseases-initiative_en?prefLang=hu.

7.5. Az EGSZB megjegyzi, hogy a munkahelyi egészségvédelem és biztonság javítása a szociális jogok európai pillérére vonatkozó cselekvési terv alapvető eleme, amelyet az EU-nak a tagállamokkal együttműködve elő kell mozdítania, különösen a foglalkozás-egészségügy és a munkahelyi szűrések révén. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy rendszeresen aktualizálni kell a munkájuk során rákkeltő anyagokkal és mutagénekkel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről szóló irányelvet ([15]).

7.6. A krónikus betegségek megelőzésének javítása érdekében valamennyi ágazati politikában célzottan figyelembe kell venni az egészségügyi szempontokat:

— rövid távon: a megelőző egészségügyi intézkedések végrehajtását javító intézkedések megerősítése és tagállamok közötti összehangolása,

— középtávon: a bevált gyakorlatok összegyűjtése a prevenció terén, ezek értékelése és terjesztése annak érdekében, hogy növeljük az intézkedések hatékonyságát, és lehetővé tegyük a tagállamok számára, hogy célirányosan meghatározzák sajátos szükségleteiket,

— hosszú távon: a folyamatos beruházás és a határozott politikai elkötelezettség fenntartása az egészségmegelőzési politikák integrációjának és fenntartható végrehajtásának biztosítása érdekében a kormányzás minden szintjén.

7.7. Az EGSZB kéri, hogy az EU vállaljon úttörő szerepet a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek (ILO) a tisztességes munkáról és az ápolási-gondozási ágazatról szóló következtetéseinek végrehajtásában, tekintettel az elöregedés felgyorsulására, ami növeli az ápolási-gondozási szolgáltatások iránti kereslet és kínálat közötti szakadékot, valamint az ellátáshoz való hozzáférés hiányosságait, holott minden eddiginél nagyobb szükség van minőségi szolgáltatásokra.

7.8. A ritka betegségekkel foglalkozó 24 európai referenciahálózat (ERN) megerősítése és a JARDIN együttes fellépés kiterjesztése következtében ezeket a hálózatokat integrálni kell a nemzeti egészségügyi rendszerekbe, és a ritka betegségekre vonatkozó nemzeti tervek összehangolt elkészítésével biztosítani kell jövőbeli fenntarthatóságukat. A ritka betegségekre vonatkozó, fenntartható pénzügyi eszközökkel rendelkező európai partnerség képezi a sarokkövét annak, hogy – a szakpolitikák és gyakorlatok horizontális referenciakeretének kidolgozása, a szakértelem megosztása, az összekapcsolt szakközpontok azonosítása, a nemzeti tervek és az elérendő célok összehangolása, valamint az ellátási modellek innovációja révén – javuljanak a ritka betegségekben szenvedő betegek és hozzátartozóik életkörülményei. E célból alapvető fontosságú az olyan ígéretes kezelések előmozdítása, mint a radioizotópok és azoknak a tagállamok egészségügyi rendszereibe való beépítése.

8. **Az európai egészségügyi unió jövője**

8.1. Az EGSZB szorgalmazza, hogy a 2024–2029-es jogalkotási ciklus a jólléti Európa és a szociális jogok jegyében teljen, növelve az európai szerepvállalást az egészségügy terén. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy egymással összekapcsolódó átállásokra van szükség: társadalmi igazságosság, többdimenziós versenyképesség, gazdasági fenntarthatóság, digitális társadalmi befogadás, zöld fenntarthatóság, földrajzi méltányosság, demokratikus építkezés és nemzetközi szolidaritás, valamint a világjárvány utáni fellépésekhez iránymutatásként szolgáló reziliencia.

8.2. Az egészségügyi unióval összhangban az európai intézményeknek fokozniuk kell a tagállamok támogatását, és végre kell hajtaniuk a jelentésben és az Európa jövőjéről szóló konferencia ([16]) intézményközi nyilatkozatában meghatározott valamennyi intézkedést, melyhez az EGSZB aktívan hozzájárult. Az EGSZB az alábbiak szükségességét hangsúlyozza:

— az európai egészségügyi unió szerepének és jogalapjainak megerősítése az EU-n belüli egészségügyi egyenlőtlenségek csökkentése érdekében,

— az uniós egészségügyi kezdeményezések láthatóságának és hatékonyságának növelése,

— nagyobb koherencia biztosítása a szakpolitikák között az egészséghez való jog érdekében, figyelmet fordítva a szubszidiaritásra.

([15]) HL L 88., 2022.3.16., 1. o.
([16]) https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/conference-on-the-future-of-europe/.

8.3. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az EU és a tagállamok vállaljanak meghatározó szerepet a globális egészségügyben azáltal, hogy konkrét intézkedéseket hajtanak végre az egyetemes egészségügyi ellátás felé történő haladás előmozdítása érdekében. Az EGSZB hatékony többoldalú együttműködést szorgalmaz az ENSZ-en belül. Alapvető fontosságú a kétoldalú, regionális és globális partnerségek kiterjesztése. Az EGSZB hangsúlyozza továbbá, hogy közösen meg kell erősíteni a globális egészségügyi finanszírozást, támogatni kell a nemzeti erőforrások mozgósítását a partnerországokban, és koherens globális egészségügyi diplomáciát kell kialakítani. E kezdeményezések sikerének előfeltétele az uniós küldöttségek egészségügyi kapacitásának növelése, valamint „az EU globális egészségügyi stratégiája” ([17]) előrehaladásának és hatásának rendszeres felmérése.

Kelt Brüsszelben, 2024. október 23-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Oliver RÖPKE

([17]) https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2024/01/29/eu-global-health-strategy-council-approves-conclusions/.